

**POČET OBYVATEL
ANEB
KDYŽ PROMĚNNÁ ROZHODUJE**

**Hana
Bednářová**

STRUKTURA PREZENTACE

- **HLAVNÍ PROBLÉMY**
 - Definice (obyvatel x občan, druh pobytu)
 - Zdroje informací o počtech obyvatel (srovnání)
 - Časový okamžik a zpoždění

- **NA CO VŠECHNO MÁ POČET OBYVATEL VLIV**
 - Na jaké zdroje dat zákony odkazují
 - Důsledky

- **ZÁVĚR**

- **LITERATURA**

DEFINICE

■ Obyvatel x občan

- Občan = osoba s českým státním občanstvím (přeneseně i obyvatel obce)
- Obyvatel = osoba, která žije na území ČR

■ „obyvatel ISEO“ -> „obyvatel z registru“

- **trvalý pobyt** bez rozdílu státního občanství
- **přechodný pobyt** občanů členských států EU
- **dlouhodobý pobyt** občanů třetích zemí
- **azylanti**

■ „obyvatel SLDB“ -> „obyvatel bilance“

- **nepatří** sem občané žijící déle než 1 rok mimo ČR
- **patří** sem cizinci, kteří jsou přítomni déle než 1 rok nebo tu hodlají alespoň 1 rok zůstat
- + stejné jako výše

POČET OBYVATEL - ZDROJ

■ SLDB (Český statistický úřad)

- nedopočet do 2 % je velmi dobrý výsledek (1x10 let)
- nejsou započítáváni **občané ČR**, kteří se déle než 1 rok zdržují mimo území ČR (prevence dvojího započítávání v rámci EU)
- patří sem **cizinci**, kteří jsou přítomni déle než 1 rok

■ Bilance obyvatel (Český statistický úřad)

- narovnání každých 10 let podle SLDB (SLDB 2011 podle TB)
- spíše pro kombinaci znaků a různé **statistiky**
- Český statistický úřad (oprávněn poskytovat statistické informace podle § 18 odst. 1 písm. b) a c) Zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě

■ ISEO – Evidence obyvatel (Ministerstvo vnitra) + info CIS

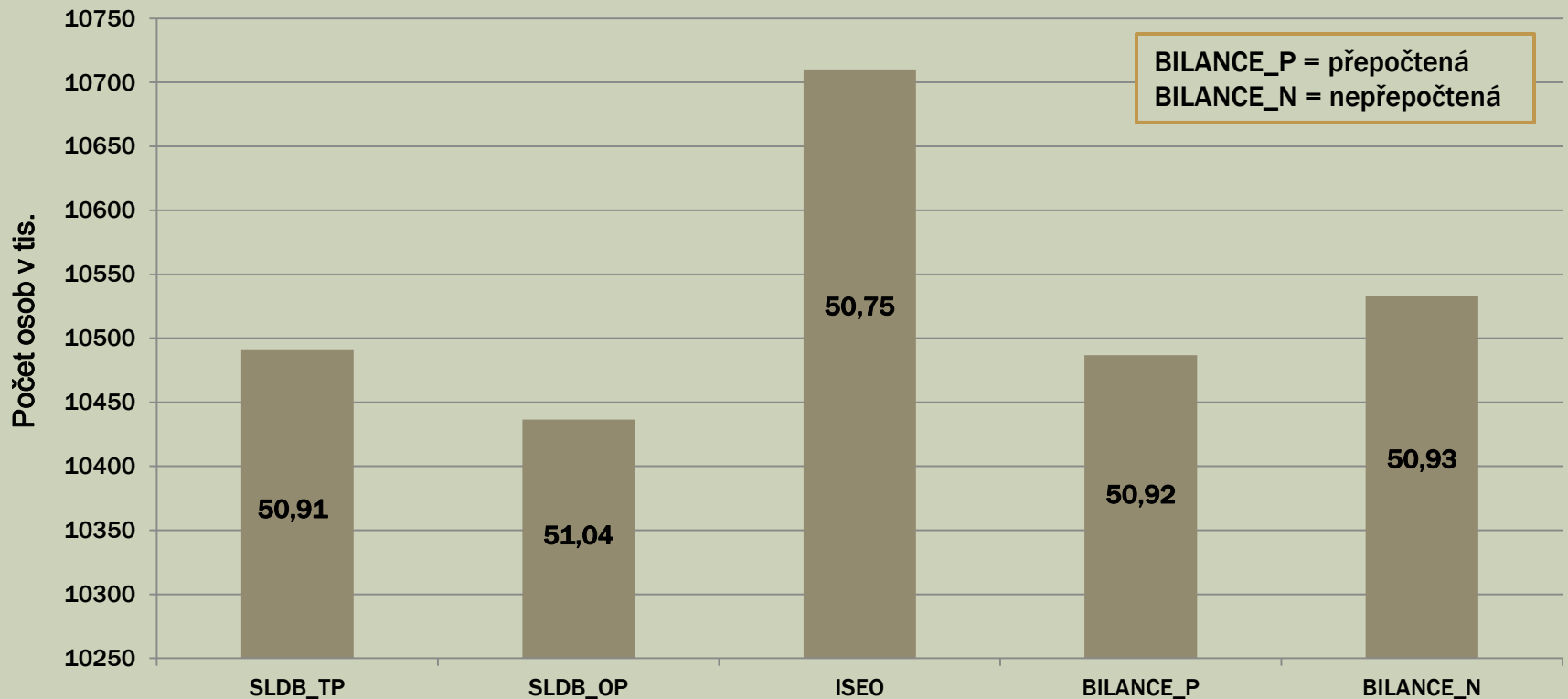
- jednotlivé záznamy pro dohledání jednotlivců
- jde o **trvalé občany**, ale nemusí se v obci dlouhodobě zdržovat (př. zahraničí)
- základ v SLDB **1980**, kdy byly vyplňovány registrační lístky - elektronická

■ Registr obyvatel - ROB (Ministerstvo vnitra)

- jeden ze základních registrů – možný zdroj sjednocení

SROVNÁNÍ POČTŮ MEZI ZDROJI

Počet osob a podíl žen k 1.1.2011 a rozhodnému okamžiku podle různých zdrojů dat

VÍCE
ZNAMENÁ
DOBŘE

1. ROZPOČTOVÉ URČENÍ DANÍ

Zákon č. 295/2012 kterým se mění Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům

		Přepočítací koeficient
Obce s	Hlavní město Praha	4,0641
	Plzeň	2,2961
	Ostrava	2,2961
20	Brno	2,2961
30	Ostatní obce	1,0000
		z počtu obyvatel obce přesahujících 30 000

ROZPOČTOVÉ URČENÍ DANÍ

- Rozdělování výnosů daní provádí Ministerstvo financí
 - § 4 odst. 2 – **zohledněna rozloha, počet obyvatel a postupné přechody**

Tab.: Podíl obcí, které mají více obyvatel podle různých zdrojů dat

	ISEO	bilance	stejně	rozdíl
1.1.2011	4 575 (73,2 %)	901 (14,4 %)	775 (12,4 %)	223 509
1.1.2012	4 575 (73,2%)	854 (13,6 %)	823 (13,2 %)	215 870

- vždy bude nesouhlas obcí (s ISEO ale menší)
- ISEO je logický a lépe dostupný zdroj pro obce
- ČSÚ dlouhodobě požaduje, aby se údaj bral ze základního registru obyvatel, resp. aby se nebral z intercenzální bilance
- při využití ISEO zisk velkých měst
- nejvhodnější by byl počet obvykle bydlících – ALE

2. POČET ZASTUPITELŮ V OBCI

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

- „Zastupitelstvo obce **při stanovení počtu členů zastupitelstva obce přihlédne zejména k počtu obyvatel a velikosti územního obvodu**. Počet členů stanoví tak, aby zastupitelstvo obce mělo v obci, městysu, městě, městském obvodu, městské části“ (§ 68 odst. 2):

Velikostní kategorie obcí	Počet členů zastupitelstva
do 500 obyvatel	5 až 15 členů
nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů

- „Rozhodující pro stanovení počtu členů zastupitelstva obce je **počet obyvatel obce k 1. lednu roku, v němž se konají volby**.“ (§ 68 odst. 4)
- Zánik obce z jiných důvodů než sloučením, např. v případě dlouhodobé neusnášedischopnosti nebo neexistence zastupitelstva obce či vylidnění obce **zákon o obcích neupravuje**. Obec, která nemá zastupitelstvo, řídí správce určený ministrem vnitra.

3. ODMĚNY ZASTUPITELŮ OBCÍ

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

- „Měsíční odměna je peněžité plnění poskytované měsíčně podle druhu vykonávané funkce a podle počtu obyvatel obce ve výši a za podmínek, které stanoví prováděcí právní předpis. Měsíční odměnu tvoří **pevná složka stanovená podle druhu vykonávané funkce a příplatek podle počtu obyvatel obce**. Při určení výše příplatku podle počtu obyvatel obce se vychází z počtu obyvatel, kteří jsou **k 1. lednu příslušného kalendářního roku hlášeni v obci k trvalému pobytu**. Počet obyvatel obce se zaokrouhluje na celé stovky nahoru.“ (§ 73 odst. 1)
- Odměny uvolněných zastupitelů jsou přesně stanovené, v případě neuvolněných udává nařízení pouze maximální hranici odměny.
- Uvolnění (ode dne jmenování), neuvolnění (sestavením zastupitelstva)

NAŘÍZENÍ VLÁDY Č. 37/2003 SB., O ODMĚNÁCH ZA VÝKON FUNKCE ČLENŮM ZASTUPITELSTEV

Počet obyvatel obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města, městské části hl. m. Prahy	Uvolnění členové zastupitelstva obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města a městské části hl. m. Prahy za výkon funkce (pevná složka)					Neuvolnění členové zastupitelstva obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města a městské části hl. m. Prahy za výkon funkce			Příplatek podle počtu obyvatel obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města a městské části hl. m. Prahy poskytovaný k odměnám podle sloupce 1 až 5 ve výši a příplatek podle počtu obyvatel obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města a městské části hl. m. Prahy poskytovaný k odměnám podle sloupce 6 až 8 až do výše	Neuvolnění členové zastupitelstva obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města a městské části hl. m. Prahy				
	starosty, primátora	místostarosty, náměstka primátora	předsedy zvláštního orgánu nebo komise rady pověřené výkonem státní správy	člena rady	předsedy výboru zastupitelstva nebo komise rady	starosty, primátora	místostarosty, náměstka primátora	předsedy zvláštního orgánu nebo komise rady pověřené výkonem státní správy		za výkon funkce				příplatek podle počtu obyvatel poskytovaný k odměnám podle sloupce 10 až 13
										člena rady	předsedy výboru zastupitelstva nebo komise rady	člena výboru zastupitelstva, komise rady nebo zvláštního orgánu	člena zastupitelstva	
	odměna Kč měsíčně					odměna Kč měsíčně až do				Kč měsíčně	odměna a příplatek Kč měsíčně až do			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
do 1 000	27 425	19 874	14 498	12 844	8 694	9 131	7 509	5 793	1 304 Kč na každých 100 obyvatel	1 120	880	570	280	180
nad 1 000 do 3 000									13 038 Kč + 194,90 Kč na každých 100 obyvatel nad 1 000 obyvatel	1 300	1 120	880	360	180
nad 3 000 do 10 000									16 933 Kč + 72,50 Kč na každých 100 obyvatel nad 3 000 obyvatel	1 650	1 300	1 120	400	260
nad 10 000 do 20 000									22 006 Kč + 50,10 Kč na každých 100 obyvatel nad 10 000 obyvatel	1 990	1 650	1 300	460	360
nad 20 000 do 50 000									27 014 Kč + 22,60 Kč na každých 100 obyvatel nad 20 000 obyvatel	2 190	1 990	1 650	510	360
nad 50 000 do 100 000									33 800 Kč + 8,10 Kč na každých 100 obyvatel nad 50 000 obyvatel	3 270	2 530	1 940	840	430
statutární města a města nad 100 000									37 860 Kč + 6,90 Kč na každých 100 obyvatel nad 100 000 obyvatel	4 570	3 270	2 970	1 120	660
města Brno, Ostrava a Plzeň									42 878 Kč + 6,70 Kč na každých 100 obyvatel nad 100 000 obyvatel	5 230	4 570	3 270	1 620	820

4. NÁRODNOSTNÍ MENŠINY

- **Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích**
 - „ V obci obývané příslušníky národnostních menšin **se název obce, jejích částí, ulic a jiných veřejných prostranství a označení budov** státních orgánů a územních samosprávných celků uvádějí též **v jazyce národnostní menšiny**, jestliže **se podle posledního sčítání lidu hlásilo k této národnosti alespoň 10 % občanů obce**, pokud o to požádají zástupci příslušné národnostní menšiny prostřednictvím výboru pro národnostní menšiny (§ 117 odst. 3) a pokud ten svým usnesením návrh doporučí.“ (§ 22 odst. 2)
 - „ Obec, v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu **alespoň 10 % občanů hlásících se k národnosti jiné než české**, zřizuje **výbor pro národnostní menšiny**. Členy tohoto výboru jsou i zástupci národnostních menšin, pokud je deleguje svaz utvořený podle zvláštního zákona; vždy však příslušníci národnostních menšin musí tvořit nejméně polovinu všech členů výboru.“ (§ 117 odst. 3)
- **Zákon č. 128/2000 Sb. v § 149a, odst. 1, 2 a 3 zmiňuje zdroje dat ROB, ISEO a ISC**

MÉNĚ
JE
VÍCE

DAŇ Z NEMOVITOSTÍ

- **Zákon č. 338/1992 Sb.**, o dani z nemovitostí ve znění pozdějších předpisů
 - „pro přiřazení koeficientu k jednotlivým obcím je rozhodný **počet obyvatel obce podle posledního sčítání lidu**„

1,0 v obcích do 1 000 obyvatel

1,4 v obcích nad 1 000 obyvatel do 6 000 obyvatel

1,6 v obcích nad 6 000 obyvatel do 10 000 obyvatel

2,0 v obcích nad 10 000 obyvatel do 25 000 obyvatel

2,5 v obcích nad 25 000 obyvatel do 50 000 obyvatel

3,5 v obcích nad 50 000 obyvatel a ve Františkových Lázních, Luhačovicích, Mariánských Lázních a Poděbradech

4,5 v Praze

Koeficienty podle velikostních kategorií

JEDNOSTRANNÉ NAVÝŠENÍ NÁJEMNÉHO

- **Zákon č. 107/2006 Sb., o jednostranném zvyšování nájemného z bytu + Sdělení č. 180/2009 Sb.**
 - o rozřídění obcí do velikostních kategorií podle počtu obyvatel,
 - o územním rozčlenění obcí seskupením katastrálních území,
 - o výši základních cen za 1 m² podlahové plochy bytů,
 - o cílových hodnotách měsíčního nájemného za 1 m² podlahové plochy bytu,
 - o maximálních přírůstcích měsíčního nájemného a
 - o postupu při vyhledání maximálního přírůstku nájemného pro konkrétní byt
- „Obce jsou do velikostních kategorií rozříděny **na základě údajů Českého statistického úřadu o počtu obyvatel k 1. lednu 2009.**„
 - kategorie 2 000-9 999, 10 000-49 999, nad 50 000

DOTAČNÍ POLITIKA

- Programové období 2007-2013 – PRV
- OSA III - KVALITA ŽIVOTA VE VENKOVSKÝCH OBLASTECH A DIVERZIFIKACE HOSPODÁŘSTVÍ VENKOVA
 - dotace pro obce o velikosti **do 500 obyvatel**:
 - OBECNÍ INFRASTRUKTURA A VZHLED OBCÍ
 - OBČANSKÉ VYBAVENÍ A SLUŽBY
 - KULTURNÍ DĚDICTVÍ OBCÍ A VENKOVA
 - nebo **do 2 000 obyvatel**
 - VODOHOSPODÁŘSKÁ INFRASTRUKTURA

LIKVIDACE ODPADU

- **Poplatek za svoz odpadu**
 - v listopadu 2012 vydalo MV informaci pro obce, jak mají postupovat při stanovování místního poplatku za svoz odpadu
 - doporučovalo využití vlastních evidencí nebo bilance pohybu obyvatelstva k 1.1.2012
 - jmenovitý přístup k údajích o obyvatelích předpokládá v 1.Q 2013 (ČSÚ ale předává pouze statistické údaje, tedy ne individuální záznamy)

jaký to má smysl?

OSTATNÍ OBLASTI

REFERENDUM

- **Zákon č. 118/2000 Sb, o krajském referendu a o změně některých zákonů**
 - „Krajský úřad pro účely kontroly návrhu přípravného výboru a podpisových listin **využívá ze základního registru obyvatel**“ (§ 12 odst.6)
 - „Krajský úřad pro účely kontroly návrhu přípravného výboru a podpisových listin **využívá z informačního systému evidence**“ (§ 12 odst. 7)
 - „Údaje, které jsou vedeny jako referenční údaje v základním registru obyvatel, se využijí z informačního systému evidence obyvatel, pouze pokud jsou ve tvaru předcházejícím současný stav.“ (§ 12 odst. 8)
 - „Počet oprávněných osob se zjišťuje z počtu obyvatel kraje podle stavu k 1. lednu toho roku, v němž byl návrh přípravného výboru podán.“ (§ 54)
- **taktéž Zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu**

VENKOVSKÁ A MĚSTSKÁ OBEC

- **Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích**
 - „Obec, která **má alespoň 3 000 obyvatel**, je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.“ (§ 3, odst. 1)

VYMEZOVÁNÍ VOLEBNÍCH OBVODŮ

- **Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky**
 - „V případě, že počet obyvatel v některém volebním obvodu **poklesne nebo se zvýší o 15 procent oproti průměrnému počtu obyvatel připadajícímu na jeden mandát** v České republice, změní se území volebních obvodů. Změna se provádí pouze v letech, kdy jsou vyhlášeny volby do Senátu.“ (§ 59 odst. 2)
 - S ohledem na zvýšenou migraci obyvatel, zejména ve velkých městech, dochází v posledních letech ke změnám volebních obvodů před každými volbami do Senátu.
 - S ohledem na zákonnou úpravu se volební obvody, ve kterých došlo ke změně v počtu obyvatel mimo zákonem stanovenou odchylku (nejen ty, ve kterých jsou vyhlášeny volby), a volební obvody s nimi sousedící mění v roce, kdy jsou vyhlášeny volby do Senátu, což **může vést k tomu, že někteří voliči volí každé 2 roky, zatímco jiní voliči nemusejí volit ani jednou za 6 let.**
 - Obce, kde se mění příslušnost k senátnímu obvodu jsou ty **při hranici**

VOLIČSKÉ SEZNAMY

- Zaznamenána zvýšená zvýšený objem vnitřního stěhování zejména v letech, kdy se konají komunální volby

	2009	2010	2011
Vnitřní stěhování	233 262	240 695	231 694
Zahraniční stěhování	51 602	45 382	28 291

PETIČNÍ ARCHY

- **Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí**
- **Potřebné počty podpisů voličů zapsaných v seznamech pro nezávislé kandidáty a sdružení nezávislých kandidátů**
 - do 500 obyvatel 5 % 7 %
 - nad 500 do 3000 obyvatel 4 %, nejméně 25 7 %
 - nad 3000 do 10 000 obyvatel 3 %, nejméně 120 7 %
 - nad 10 000 do 50 000 obyvatel 2 %, nejméně 600 7 %
 - nad 50 000 do 150 000 obyvatel 1 %, nejméně 1000 7 %
 - nad 150 000 obyvatel 0,5 %, nejméně 1500 7 %

ODDĚLENÍ ČÁSTI OBCE

■ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

- „§21 (1) Část obce, která se chce oddělit, musí mít samostatné katastrální území sousedící nejméně se dvěma obcemi nebo jednou obcí a cizím státem a tvořící souvislý územní celek; **po oddělení musí mít alespoň 1 000 občanů**. Stejně podmínky musí splňovat i obec po oddělení její části. S oddělením části obce musí vyslovit souhlas v místním referendu občané žijící na území té části obce, která se chce oddělit.“ (§ 21, odst. 1)
- „**rozdělení výnosu daní v poměru podle počtu obyvatel** původní a nově vzniklé obce do doby, než bude stanoveno procento, kterým se na výnosech daní podílí nově vzniklá obec.“ (§ 22, odst. 2, písm. d)
- „**v poměru podle počtu obyvatel původní obce a nově vzniklé obce přecházejí na nově vzniklou obec movité věci**, s výjimkou příslušenství nemovitostí, finanční prostředky, závazky, podíly na právnických osobách založených obcí a ostatní práva.“ (§ 22, odst. 4, písm. b)

OCEŇOVÁNÍ NEMOVITOSTÍ

- **Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku**
 - „Nejsou-li při zpracování cenové mapy sjednané ceny stavebních pozemků v dané obci k dispozici nebo nelze-li je použít, protože již neodpovídají úrovni sjednaných cen porovnatelných pozemků ke dni vypracování cenové mapy, zjistí se ceny na základě porovnání se sjednanými cenami obdobných pozemků v dané obci nebo v jiných srovnatelných obcích **spadajících do stejné skupiny podle počtu obyvatel**; skupiny obcí stanoví vyhláška. Při porovnání se vychází ze shodného účelu užití, z obdobné polohy v obci a ze shodné stavební vybavenosti pozemku.“(§ 10 odst. 3)

CO SE DO PREZENTACE NEVEŠLO

- Dopravní obslužnost
- Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání (SLDB)
- Zákon o odpadech
- Zákon o státní sociálně podpoře (příspěvek na bydlení)

a mnoho dalších...

ZÁVĚR

- **potřeba jednotného čísla** – nabízí se ROB
- Cílem ČSÚ je, aby údaje o stavu a struktuře populace byly přebírány z ROB nejen pro účely RUD, ale i pro ostatní situace, kdy jsou orgány veřejné správy na počet obyvatel odkazovány.
 - Svaz měst a obcí ČR je téhož názoru (více než polovina obcí je v kategorii do 500 obyv. a tyto obce nejčastěji zpochybňují údaje z bilance s ISEO)
- **ISEO je podle zastupitelů obcí více podobné jejich vnitřní evidenci.**
- sjednocení potřebné zejména u zákonů, které **pracují s velikostními kategoriemi obcí**

ZDROJE DAT

- www.mvcr.cz (počet obyvatel 1.1.2011, 1.1.2012)
- www.czso.cz (počet obyvatel 1.1.2011, 1.1.2012)
- výsledky SLDB 2011
- Šimek, M. (2003): Počet obyvatel, ale kde vzít ten správný?
- Škrabal, J., Šimek, M. (2007): Jak je to s počtem obyvatel v obcích?, Veřejná správa č.10, str. I-IV
- **System ASPI – uvedené zákony**
- www.dotacnisluzby.cz

DĚKUJI ZA POZORNOST

BEDNAROVA.HANA@CENTRUM.CZ